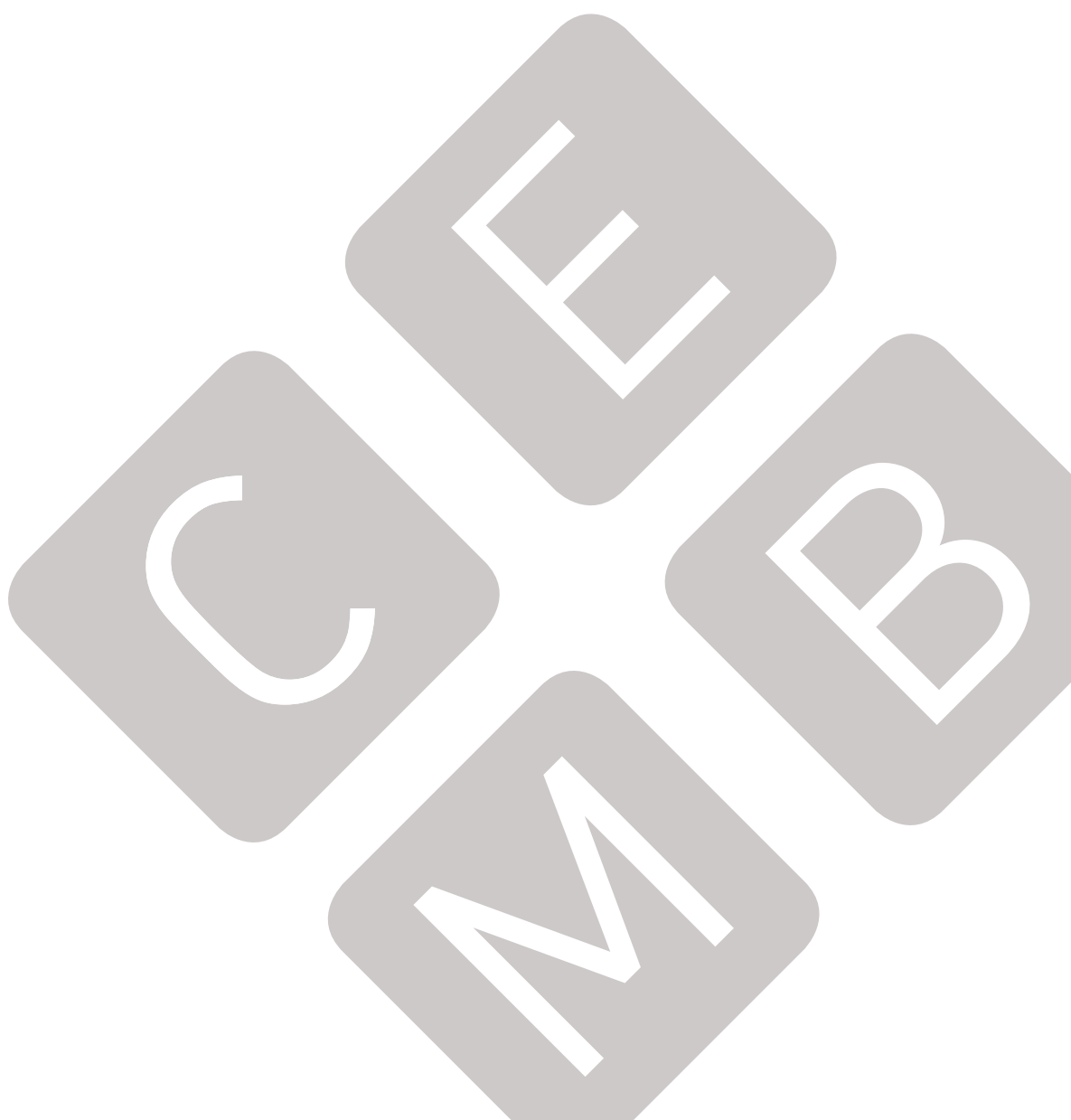

COMISSIÓ DE TREBALL SOBRE PETITA INFÀNCIA

Consell Educatiu Municipal de Barcelona
Maig del 2023

Edita:

Àrea de Cultura, Educació, Esports i Cicles de Vida
Ajuntament de Barcelona

Autoria:

Consell Educatiu Municipal de Barcelona

Maig del 2023

barcelona.cat/educacio

barcelona.cat/consellescolarmunicipal

Índex

1. INTRODUCCIÓ	4
1.1. El Consell Educatiu Municipal de Barcelona	4
1.2. El punt de partida	6
2. DISCUSSIÓ	8
2.1 Què entenem per petita infància?	8
2.2 Pla per a l'educació i la criança de la petita infància	10
2.3 El projecte modelatge 0-6	11
2.4 La mirada comunitària en la petita infància	14
3. CONCLUSIONS	16
3.1. Propostes	17
4. REFERÈNCIES	19

1.1. El Consell Educatiu Municipal de Barcelona

El Consell Educatiu Municipal de Barcelona (d'ara endavant, CEMB) és l'òrgan de participació ciutadana en l'àmbit de l'educació i representa la comunitat educativa de la ciutat de Barcelona.

El CEMB té una funció assessora i pot elevar informes i propostes a les institucions educatives i al municipi. El CEMB és també consultat per l'Administració educativa de la Generalitat de Catalunya, pel Consorci d'Educació i per l'Ajuntament de Barcelona.

Les comissions són els òrgans bàsics de treball del CEMB.

La **Comissió de Treball sobre Petita Infància** està formada per diferents professionals de tota la comunitat educativa que s'hi veu representada. Han format part de la Comissió de Treball sobre Petita Infància les persones següents:

- Cristina Cadevall *Solé*, *EBM Diagonal*, *Direccions de pública* (presideix la comissió)
- Marta Torres Caixàs, *Consell Escolar de Catalunya* (presideix la comissió)
- Montse Colomer Rivilla, *Associació de Mestres Rosa Sensat*
- Samantha de la Gala Barbachán, *EBM Dolors Canals – Direccions de pública*
- Janet Nolla Salvadó, *IMEB*
- Jordi Quintana i Duran, *AFA escoles concertades*
- Maria Roca Parpal, *EBM Cobi*, *Direccions de pública*
- Loida Sala Blasco, *IMEB*
- Jose Luis Sánchez López, *Grup municipal de Cs*
- Marta Sendra Ibáñez, *Grup Socialista CEMD Eixample*

- Marta Carranza Gil-Dolz del Castellar, *secretaria del CEMB*
- Sílvia Luque Delgado, *tècnica del CEMB*
- Lluís Bages Virgili, *tèctic de la Fundació Ferrer i Guàrdia*
- Joan Mogas Seguí, *tèctic de la Fundació Ferrer i Guàrdia*

Amb la finalitat d'orientar el debat i les propostes generades en aquesta comissió de treball, s'ha comptat amb el suport de persones expertes en l'àmbit mitjançant presentacions temàtiques i participant en l'espai de debat. A continuació es detalla la relació de persones expertes participants, així com el títol de les seves intervencions:

- Maria Truñó Salvadó, *comissionada d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona*. Pla per a l'educació i la criança de la petita infància.
- Sílvia Blanch Gelabert, *professora del Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona*. "L'infant i l'etapa infantil. Què entenem per petita infància?".
- Carme Oriol Giró, *mestra d'infantil i primària i membre de l'equip docent de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona*. Projecte Modelatge 0-6.
- Xavier Gimeno Soria, *pedagog, educador, doctor en psicopedagogia i investigador de la Universitat de Barcelona*. "La visió comunitària de la petita infància".

1.2. El punt de partida

L'etapa educativa de la petita infància és **un dels períodes més rellevants en el desenvolupament cognitiu i emocional dels infants**. Tot i això, sovint és una de les etapes del sistema educatiu a les quals es **presta menys atenció**, relegada a un segon pla tant pel que fa a l'anàlisi i la reflexió com al disseny de polítiques públiques que en garanteixin l'equitat i la universalitat.

Els infants d'entorns socioeconòmics més desafavorits tendeixen a entrar més tard i a sortir abans del sistema educatiu, amb una trajectòria que massa sovint es limita a l'etapa universal dels 3-16 anys, cosa que té un efecte en les seves oportunitats i projectes al llarg de la vida. Per això la petita infància suposa també **una etapa vital per reduir les desigualtats educatives i compensar dèficits d'aprenentatge** abans que sigui més difícil.

La Comissió de Treball sobre Petita Infància del CEMB neix amb la voluntat de **posar la petita infància al centre del debat educatiu a la ciutat de Barcelona**, i aborda amb profunditat les necessitats i els reptes d'aquest període vital. En concret, la comissió es marca com a objectius definir la franja d'edat que abasta el terme de petita infància, fomentar la coordinació entre les etapes de 0-3 i 3-6 i analitzar la xarxa de serveis comunitaris que intervenen en el desenvolupament socioeducatiu dels infants.

Tot seguit es presenten les línies de treball analitzades i les propostes concretes que n'han sorgit.

2.1. Què entenem per petita infància?

Quan parlem de petita infància **no hi ha un consens establert per determinar la franja d'edat concreta que abasta el terme**. Per això una de les primeres tasques de la comissió va ser la de delimitar els edats que s'inclouen dins del concepte.

Organismes internacionals com la UNESCO o l'UNICEF fixen que el període va **des del naixement fins als vuit anys**, tal com també marca l'EECERA (European Early Childhood Education Research Association). Altres institucions com l'OECD delimiten l'etapa **en els 0-5 anys**.

En canvi, l'Ajuntament de Barcelona, en el seu Pla per a l'educació i la criança de la petita infància 2021-2024, així com la Generalitat de Catalunya, en el Pacte per a la infància a Catalunya, parlen d'una etapa que **abasta dels 0 als 3 anys**,

Pel que fa a l'àmbit estatal, el Real decret 95/2022, d'1 de febrer, per al qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació infantil, estableix que l'educació infantil constitueix una "etapa educativa amb identitat pròpia que atén nens i nenes **des del naixement fins als 6 anys d'edat**".

D'aquesta manera, reconeix que la petita infància es divideix en **dos cicles**: primer cicle (0-3 anys) i segon cicle (3-6 anys). Ambdós cicles són voluntaris, ja que l'educació obligatòria comença als 6 anys, però només el segon cicle és gratuït i universal.

Com a Comissió de Treball sobre Petita Infància, s'acorda treballar a partir de la denominació estatal i **entendre la petita infància com l'etapa dels 0 als 6 anys**.

En tot cas, malgrat les diferències entre els anys concrets que abasta l'etapa, es coincideix a determinar que es tracta d'un període de desenvolupament notable, cosa que representa **una finestra d'oportunitat crucial per a l'educació**. És durant la petita infància quan els i les infants experimenten un **desenvolupament cognitiu, físic, emocional i social important**, i adquireixen moltes habilitats fonamentals que els serviran per a tota la vida.

Els i les infants viuen canvis significatius en el seu aspecte físic, com ara l'augment del pes i l'alçada, el desenvolupament de la motricitat fina i gruixuda, així com també canvis en el desenvolupament del cervell i la capacitat per processar informació i aprendre. A més, en aquesta etapa es desenvolupen socialment i emocional, ja que els infants aprenen a interactuar amb altres persones, a expressar les seves emocions i a desenvolupar les seves habilitats socials bàsiques.

Convé destacar, però, que aquesta franja d'edat és una guia general i que **el desenvolupament dels infants és únic i individual**, de manera que alguns infants poden assolir determinades habilitats abans o després que altres infants de la mateixa edat.

En resum, durant la petita infància, els infants estan aprenent a moure's i a interactuar amb el seu entorn, a comunicar-se amb altres persones i a comprendre les emocions i les relacions socials, mentre també estan desenvolupant habilitats cognitives com l'atenció, la memòria, el pensament abstracte, la col·laboració o la resolució de problemes, entre altres.

És per això que resulta de vital importància que al llarg d'aquesta etapa els nens i nenes tinguin un **entorn segur i estimulant que els permeti desenvolupar-se adequadament i amb benestar**.

2.2. Pla per a l'educació i la criança de la petita infància

L'Ajuntament de Barcelona ha impulsat en el darrer mandat el **Pla per a l'educació i la criança de la petita infància 2021-2024**, una mesura de govern que té com a missió promoure una **política pública municipal integral per a la petita infància que avanci pel que fa a la universalització, diversificació i articulació de recursos** per a l'educació i la criança dels infants de 0 a 3 anys, equitativa i de qualitat, amb escoles bressol i més enllà, donant resposta a les necessitats diverses de les famílies i reforçant la mirada comunitària i la democratització de les cures.

Aprovat l'any 2021, el pla vol situar l'educació i la criança de la petita infància com a estratègia clau per **reduir les desigualtats educatives, socials i de gènere**; i reivindicar així que el sosteniment de la vida en aquesta etapa vital estratègica és un bé comú i un afer públic que mereix ser reforçat per totes les administracions, amb permisos, prestacions, serveis i suports diversos.

Per tal d'elaborar el pla es va dur a terme una diagnosi de la petita infància a la ciutat de Barcelona amb dades destacades sobre els **reptes i necessitats que cal afrontar**. Per començar, és un fet que la **distribució territorial de la petita infància a la ciutat és heterogènia**: hi ha territoris amb una elevada densitat d'infants de menys de 3 anys, particularment en el vèrtex format pels barris de Sant Antoni, el Raval i el Poble-sec, i el de Camp d'en Grassot i Gràcia Nova, Sagrada Família i Camp de l'Arpa del Clot.

També la distribució de la renda de les famílies és molt dispar i convé destacar la **persistència de la pobresa infantil**. Si bé no es disposa de dades específiques sobre la petita infància, les darreres estimacions xifren en un 30,8% els infants que viuen sota el llindar de la pobresa a Barcelona, i en un 9,7% els que viuen sota el llindar de pobresa severa.

Malgrat que tant les necessitats com les demandes de suport s'han diversificat, pel costat de l'oferta de serveis públics les polítiques d'atenció a la petita infància es caracteritzen per una certa homogeneïtat, amb una **vocació eminentment educativa i escolar**, i un instrument preeminent que és la provisió pública del servei d'escola bressol.

A la ciutat, la xarxa municipal d'escoles bressol municipals (EBM) es troba en ampliació contínua, sota la pressió **d'una demanda que no abasta a cobrir**, ja que només té capacitat per acollir prop d'un 60% de de la demanda del servei. A més,

cada nova escola bressol que es construeix estimula la demanda en les proximitats del nou equipament, amb la qual cosa l'impacte sobre la reducció de la demanda no atesa sol ser relativament petit.

La realitat és que **el servei de les EBM atén només 2 de cada 10 infants d'entre 0 i 3 anys de la ciutat**. Fins i tot sumant-hi les llars d'infants privades, l'escolarització de la petita infància avui dia no és una opció majoritària i ateny **només el 44,0% dels petits infants** (curs 2020-2021), si bé la tendència és creixent des del 41,1% del curs 2011-2012.

Malgrat que s'han produït avenços importants en l'ampliació de l'oferta, el repte de mantenir i millorar la qualitat del servei, la inclusivitat i l'equitat en l'accés continua sent evident: **la taxa d'escolarització de la petita infància autòctona multiplica per 3,5 la de nacionalitat estrangera** (53,7% i 16,0%, respectivament).

A partir dels diferents reptes identificats, **el pla inclou 46 actuacions**, entre les quals hi ha les d'ampliar la xarxa d'EBM, revisar els criteris d'accés per fer-les més equitatives, incorporar la figura de l'educadora social en els equips professionals, doblar l'oferta d'Espais Familiars de Crianga Municipals (EFCM), promoure xarxes d'atenció a la petita infància en tots els districtes o explorar els suports públics als grups de crianga compartida.

2.3. El projecte modelatge 0-6

Els dos cicles de l'etapa 0-6 **sempre s'han tractat de forma separada** en el nostre context educatiu, principalment perquè tenen lloc en dues tipologies de centres que depenen de diferents administracions. Això, en moltes ocasions, ha generat distància entre aquests dos cicles.

Per tal de cohesionar l'etapa, el Consorci d'Educació de Barcelona, l'IMEB i l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona van decidir impulsar el programa **Modelatge 0-6**. Es tracta d'un projecte d'apropament i coordinació entre els dos cicles de l'etapa educativa que té com a objectiu **donar continuïtat i coherència a l'escolarització dels infants de 0 a 6 anys per tal de garantir-ne el desenvolupament de manera harmònica**.

El projecte es va iniciar durant el curs 2018-2019 com una experiència pilot a escoles de primer cicle i de segon cicle d'educació infantil del districte d'Horta-Guinardó. Durant el curs 2019-2020 es va ampliar també a escoles del districte de Nou Barris. Actualment, està obert a tots els districtes de Barcelona i hi participen escoles de diferents districtes a través del CRP de la zona.

Com a objectius més específics del programa trobem els següents:

- **Analitzar estratègies metodològiques pròpies de l'etapa** per tal de facilitar l'assoliment de les capacitats de l'infant en finalitzar l'etapa.
- **Analitzar aspectes organitzatius del centre** per tal de facilitar l'assoliment dels reptes educatius plantejats durant l'etapa.
- **Detectar aspectes comuns en l'acompanyament a les famílies** per tal de crear línies de visualització d'etapa única.
- **Detectar sinergies afavoridores que s'han creat durant el projecte** per tal d'assolir l'objectiu general plantejat.

El projecte es basa en la formació entre iguals, en l'observació de l'altre, en l'autoobservació, en la reflexió, en la concreció d'objectius de millora i en la implementació de transformacions per assolir les millores. És un projecte de tres cursos que es desenvolupa seguint les actuacions següents:

- El **primer curs** consta d'una formació compartida entre les escoles dels dos cicles, d'un període d'estades dels professionals al centre amb el qual comparteixen el projecte i la posterior devolució entre els centres vinculats. Cada escola planteja les línies de millora a implementar en el curs següent.
- El **segon curs** seria d'implementació i avaluació del pla d'acció en cada centre i de treball conjunt entre les dues escoles (bressol i infantil).
- El **tercer curs** es planteja com a consolidació de les millores, amb el propòsit d'assegurar la seva continuïtat.

El procés contempla un compromís de millora dels centres i dels equips, una fonamentació teòrica, un conjunt d'instrument i eines, l'acompanyament als centres, la reflexió en la presa de decisions i la voluntat d'implementar-ho en les línies de futur.

A continuació es llisten les principals evidències extretes, així com els efectes assolits, a partir de la implementació del projecte:

- **Una mirada d'etapa 0-6 que té sentit psicopedagògic** i que ajuda a millorar aquesta concepció del procés de desenvolupament de cada infant.
- **Un aprofundiment en el coneixement de les metodologies, els recursos, les activitats i les dinàmiques** que es poden harmonitzar en els dos centres en lògica d'etapa.
- Partir d'unes activitats formatives per generar un marc compartit i després, a través de l'acompanyament extern, **generar oportunitats que estimulen el debat perquè es concreti en iniciatives que impactin en la relació amb les famílies** i amb el procés d'aprenentatge dels infants.
- Un reconeixement del **valor de les pràctiques i propostes d'ambdós contextos, bressol i parvulari**, tant per part de les professionals directament implicades com de les companyes i companys d'altres nivells i de les famílies.
- Un **millor acompanyament de la transició entre la bressol i la infantil** i una millor comunicació entre centres i entre els centres i les famílies.
- Un **projecte d'educació infantil que treballa en base al territori i l'entorn**. El treball amb una escola bressol i una escola d'educació infantil i primària del mateix territori, que enforteix els vincles i les xarxes de col·laboració en un context compartit.
- La **coordinació dels diferents professionals** de suport que acompanyen i supervisen la tasca educativa, en el qual cada agent fa una contribució específica orientada a la millora. Concreta el sentit que aquesta col·laboració pot tenir en molts casos i esdevé una pràctica de referència per a altres programes.
- Una oportunitat per a **documentar bones pràctiques** que permeten fer-les molt més sostenibles i alhora millorables, ja que estan especificades.

2.4. La mirada comunitària en la petita infància

Quan parlem d'enfocament comunitària cal tenir en compte fins a tres nivells d'intervenció:

- **Nivell micro:** es tracta del nivell d'interacció més petit, en el cas de la petita infància és la casa, el **context familiar**.
- **Nivell meso:** quan parlem dels espais d'interacció social fora de l'àmbit estrictament de casa, es tracta del que entenem com a **comunitat** més propera, l'escola, el centre cívic, la biblioteca, l'esplai, el barri, etc. Aquí també s'hi inclourien els serveis del territori que intervenen en el **desenvolupament de vida** de l'infant, com Salut o Benestar Social.
- **Nivell macro:** en aquest àmbit s'examinen patrons a gran escala, sobretot de **caire institucional**, com els supralocals, governs o la Unió Europea.

L'educació d'un infant no comença amb la seva entrada a una EBM o un centre d'educació infantil, sinó que abans d'aquest moment ja hi ha hagut **diversos agents que han intervingut en la construcció de l'infant**, dins del context familiar i més enllà en àrees com la via pública, en parcs i jardins o en equipaments comunitàris.

Per tot això resulta molt necessari que existeixi un **treball en xarxa entre els diferents agents** que intervenen en el desenvolupament educatiu dels infants. Fer entendre que els tres nivells micro, meso i macro haurien de formar part, en més o menys mesura, d'un mateix ecosistema d'aprenentatge.

Els **ecosistemes d'aprenentatge** estan formats per diversos actors de la comunitat i les seves relacions. Aquestes relacions comparteixen un propòsit i col·laboren per codissenyar i coimplementar respostes innovadores als reptes socials i educatius existents en un entorn determinat.

Aquests ecosistemes suposen una nova comprensió de l'educació des d'una **perspectiva ecosistèmica dels actors** i les seves relacions d'influència, i desafien les fronteres organitzatives tradicionals dels centres educatius, mentre que a la vegada ofereixen un enfocament basat en el territori com a marc de desenvolupament dels infants.

Per tant, la concepció d'ecosistema implica un treball que integri agents amb responsabilitats educatives diverses i amb els quals cal coordinar-se per compartir l'anàlisi de les necessitats i els projectes d'un territori o una comunitat per tal d'articular **l'acció socioeducativa de manera integral i coherent**.

Al llarg de la feina duta a terme en les sessions de la Comissió de Treball sobre Petita Infància, s'ha constatat que la petita infància — entesa com l'etapa dels 0 als 6 anys— és **un període educatiu sovint invisibilitzat**, tant per part de les institucions com per les mateixes persones professionals d'altres etapes educatives.

Els serveis adreçats a la petita infància, sobretot a l'etapa que va dels 0 als 3 anys, s'han trobat històricament amb la situació d'haver de gestionar **l'equilibri entre les funcions educatives, de cura, d'atenció social als infants i a les famílies i de facilitació de la conciliació**.

La incorporació gradual de l'atenció en els primers anys de vida en les lleis d'educació i en el debat acadèmic han facilitat el **reconeixement de la funció educativa** en la petita infància i el **desplegament de polítiques públiques** orientades a afrontar els reptes existents per a l'acompanyament en aquesta franja d'edat.

Tot i això, queda molt camí per recórrer per garantir **una educació dels 0 als 6 anys equitativa, inclusiva i de qualitat**, per donar a aquesta etapa la importància i els recursos que mereix.

Més enllà de la necessitat de dotar de més recursos per millorar l'abast de les places i l'acompanyament dels infants, en el grup de treball s'han analitzat altres qüestions a les quals cal donar resposta com una **harmonització de la transició entre les etapes 0-3 i 3-6 o la incorporació de la mirada comunitària** per cercar oportunitats de coordinació i treball en xarxa que beneficiïn l'atenció i el desenvolupament dels infants.

En el si de la Comissió també es considera que el mateix terme de 'petita infància' no és el més adequat per referir-se a aquesta etapa vital, i que resulta més apropiat utilitzar altres formes de denominar-la, com ara **'primera infància'**.

El debat i les reflexions generades en el marc de la Comissió de Treball sobre Petita Infància es materialitzen a continuació amb una sèrie de propostes que busquen fer front als reptes i les necessitats identificades.

3.1. Propostes

1. **Donar més valor a l'etapa 0-6 en el sistema educatiu i, en especial, en els centres d'educació primària.** Es té la percepció que en molts casos l'etapa 0-6 no rep l'atenció que es mereix dins del sistema educatiu. Cal sensibilitzar i reconèixer la importància de l'educació en la petita infància, sobretot en els centres educatius d'infantil i primària, on sovint es menysté l'etapa 3-6. Es creu que cal reivindicar el paper dels professionals d'educació infantil als claustres i direccions dels centres per posar en funcionament dinàmiques que visibilitzin l'etapa i les seves necessitats.
2. **Treballar la transició d'etapa conjuntament entre les escoles bressol i els centres d'educació infantil.** Es troba necessari que el trànsit entre les etapes de 0-3 i 3-6 sigui molt més harmònic i semblant al que es dona quan es passa de primària a secundària. El desplegament del projecte Modelatge 0-6 és un exemple de bona pràctica que es podria universalitzar i reforçar per tal d'incorporar-lo en la dinàmica de treball dels centres, tant en les escoles bressol com en els centres d'educació infantil, un espai de coordinació per preparar aquesta transició.
3. **Generar un model en què els serveis de salut territorials es coordinin i comuniquin amb fluïdesa amb els centres educatius de l'etapa 0-6.** Tot i que es posen en relleu iniciatives engegades recentment, com el servei d'infermeria itinerant, es considera que cal crear un model en què s'asseguri una relació institucionalitzada entre els centres de Salut i els centres educatius que acullen la petita infància, amb l'establiment d'un perfil de referència per part de Salut que actuï com a enllaç amb els centres.
4. **Establir microxarxes territorials amb tots els serveis que intervenen en la petita infància.** Es detecta la necessitat de promoure espais de coneixença i coordinació entre els diferents agents presents en el territori que intervenen en el desenvolupament de l'infant: centres educatius, centres de pediatria, CDIAP, espais familiars, serveis socials, EAIA, centres cívics... L'objectiu és el de potenciar que es tingui una mirada conjunta sobre la petita infància.

5. **Realitzar accions per donar a conèixer serveis com els espais familiars de criança municipals, les mares o pares de dia o les ludoteques.** Moltes famílies no són conscients de l'ampli ventall de serveis per a la petita infància als quals poden accedir a la ciutat de Barcelona. Per això es proposa donar més visibilitat a aquests espais creant un catàleg de serveis per a cada barri i duent a terme campanyes publicitàries per fer-ne difusió. També es creu que cal treballar l'acollida que aquests serveis fan a les famílies més vulnerables i sense xarxa per tal d'assegurar oportunitats a tots els infants.

6. **Fomentar la mirada comunitària dels centres de la petita infància facilitant els recursos que ho permetin.** Obrir el centre educatiu a l'entorn afavoreix una riquesa de relacions que possibiliten una millor atenció i acompanyament socioeducatiu dels infants, escolaritzats o no escolaritzats, i les seves famílies. És necessari dotar de recursos els centres educatius per garantir aquesta obertura comunitària amb iniciatives com, per exemple, Patis Oberts, Concilia, "Temps per a tu", mercats d'intercanvi, xerrades de pediatria...

7. Continuar apostant per augmentar el nombre de places de les EBM. Malgrat la millora en la tendència, avui moltes famílies encara queden fora de les EBM per falta de places, sobretot en determinades zones de la ciutat. A Barcelona encara no s'ha assolit la totalitat de places públiques per a l'etapa 0-3, per això cal continuar ampliant places per resoldre de manera definitiva la relació entre l'alta demanda i l'oferta existent i avançar cap a la universalització. Per fer-ho, no es tracta només de crear noves places, sinó de buscar fórmules que facilitin que es pugui accelerar el procés, com per exemple incorporant llars d'infants privades a la xarxa municipal.

8. Iniciar el debat per canviar la terminologia de 'petita infància' per la de 'primera infància'. Es considera que cal obrir un debat dins del marc educatiu sobre la necessitat d'anomenar a l'etapa d'educació infantil com a 'primera infància' en lloc del terme actualment acceptat de 'petita infància'.

- Ajuntament de Barcelona. *Pla per a l'educació i la criança de la petita infància 2021-2024*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2021.
- BLASCO, J. *De l'escola bressol a les polítiques per a la petita infància*. Document de treball. Fundació Jaume Bofill, 2016.
- RAMIS, A. "Llars de criança: educar la petita infància". *Fòrum: revista d'organització i gestió educativa*, núm. 45, pàg. 30-34 (2018).
- TORRAS GENÍS, I. "Les necessitats de la petita infància: els mil dies d'or". *Educació social: revista d'intervenció socioeducativa*, núm. 74 (2020).

